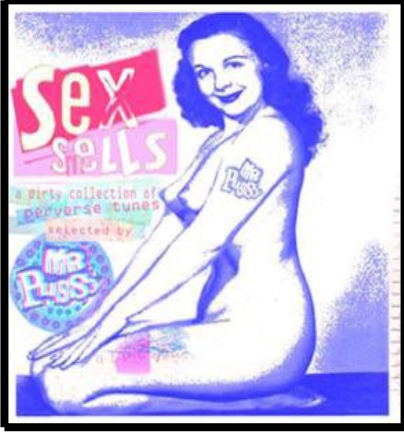

14 Şubat Yazısı II: Sevda Üstüne Denemeler II: "Seksin Politik Ekonomisine İlişkin Etimolojik Bir Deneme"

İçeriği Yazan: [Vedat KOÇAL](#) [1] Zaman: Çar, 15/02/2012 - 17:56

Referans İçerik: [14 Şubat Yazısı: Sevda Üstüne Denemeler I: "Aşksız Geleceğe Ağıt"](#) [2]

-Virtus post nummos- Antik Roma deyişi

"Sex sells - Seks sattırır" - * Popüler reklam-pazarlama sloganı.

"İnsanlarda tek sıcak kanun,
üzümden şarap yapmaları,
kömürden ateş yapmaları,
öpücüklerden insan yapmalarıdır." **Paul Eluard**

Somali'de kitleler, önce bebekleriyle açlıktan ölürken, aşk-meşk üzerine yazmak mı; evet, kapitalizm, insanların midelerinden önce yüreklerini kemirdiği için aç kaldılar ve ölüyorlar.

Konuya girmeden önce, söylemem gerekenler var: Bu yazı, konusu ve yöntemi bakımından ilginç olmakla birlikte, bu özelliği ile, okurundan önce, yazarı açısından sorunlu bir denemedir. Çünkü, en başta, üzerinde daha önce düşünmediğim, doğrusu düşünülmediğini de sandığım, rastlantısal olarak ürettiğim bir konuyu, en azından özneyi işlemektedir. Arşimet'in suyun kaldırma gücünü hamamda, veya Newton'un yerçekimini elma bahçesindeki ağacın altında farkedışı gibi, İngilizce "love" dan -sex'e giden sürecin Türkçe'de "aşk-cinsellik" olarak tam karşılığını, doğrusu yansımaları buluşunun farkına varmam, ilgi çekici, dahası, kapitalist çember içindeki uluslar arası etkileşimi belgelemesi bakımından çarpıcı ve kamu ile paylaşılması gereken bir deneyim olarak karşıma çıktı.

İkinci olarak, aklımda beliren düşünceyi aktarmak için zorunlu olduğum inceleme yöntemine yabancı durumundayım; dilbilim yöntemini kullanmama karşın dilbilimci veya bu alanın yakınında bir yerde değilim. Ve üçüncü olarak, birbirinden ilgisiz görünen sözel ve sosyal iki bilim alanı, dilbilim ile ekonomi politik arasında doğrudan bir bağlantı-köprü kurmayı deneyeceğim; sözcüklerin yapısından ve ilişkilerinden ekonomi politik sonuçlar üreteceğim. Bu nedenle, okurun yazıyı değerlendirmesini ve eleştirisini, daha önce denenmemiş, sınanmamış bu yenilikten doğan sorunsalı gözeterek kurmasını dilemek durumundayım.

Devamla, bu yazının öznesi, İngilizce ve Türkçe bazı sözcüklerin arasındaki ilişki, yöntemi dil bilgisi/bilimi; ve konusu ise, bu öznenin ve yöntemin kullanımıyla, insanın üreme davranışının evrim süreci

içinde geldiği son durumunun ekonomi politik tahlilidir.

..

İnsanlık tarihi boyunca her çağın, kendini tanımlayan bir başat dili vardır. İlkçağ'ı tanımlayan tekil ve egemen öge olan dinlerin dili Yunanca ve Arapçadan sonra, Skolastiğin ve sonrasında felsefenin dili Latince'nin Ortaçağ'ın ve Yeniçağ'ın, başlangıcına tarihlenen Büyük Devrim'in ev sahibi olarak Fransızlarınkinin Yakınçağ'ın dili oluşu gibi, Kapitalist modernizmin, ve onun, "küreselleşme" denilen uluslar üstü yayılım çağının ki de, Endüstri Devriminin doğum yeri Britanya Adası'nın dili İngilizcedir. Kimi sözcüklerinin Türkçe olanlarla ilişkisi, bu yazının incelemesine konu edilen yabancı dilin İngilizce oluşu, salt bu nedenledir.

Gerçekten ilginçtir, başta Fransızca ve İngilizce olmak üzere, yabancı ve Türkçe sözcükler arasında, hem küresel ve ulusal düzlemde, toplumların içinde bulundukları çağ ve iletişimi gösteren içerik ve anlam bağıntıları var. Bunun etkileyici örneklerinden biri olarak, Alman ülkesini ve yurttaşlarını kendi dilleri ile "Cermen" veya "Deutsch" diyerek değil, Fransız dilindeki "L'Allemagne- Allemande" sözcüklerinin yansımasıyla "Alman-Almanya" olarak adlandırmamızı anabiliriz. Bu edinim, dilin öznel alanının dışında, uluslar arası ilişkilerle bağlantılı olarak, Türkiye yönetici seçkinlerinin, Avrupa ile ilişkilerinin yoğunlaştığı yeniçağ-yakınçağ dönemi boyunca Fransız etkisi altında oluşunun göstergelerindendir.

Yazının konusuna, bu ön saptamaya bir başka örneklemeyle girebiliriz: Anglo-sakson dilinde, aşık olma durumunu anlatan "fall in love" deyişi, "fall-düşmek" eylemini içermesi bakımından ilginç bir bütünlükle, Türkçe'deki karşılığını "aşka düşmek" olarak bulmaktadır. Bunun yanı sıra, "sevdalanmak-sevdaya tutulmak" da, aşık olma durumunun ve eyleminin Türkçedeki deyişlerinden biridir.

Freud'un psikanaliz tezlerinin, ilkel üreme dürtüsünün, evrim süreci içinde aklın-duyguların biyolojik süreçlere egemenleşmesiyle sapmış biçimi olarak tanımladığı insan cinsel davranışının, "love-aşk" sözcüklerinin ortaklaştığı anlamları üstünde odaklanarak, modernite öncesi klasik İngilizcede "make/making love" ve aynı dönemin Türkçesi'nde, İngilizcedeki tam karşılığıyla, "aşk yapmak" olarak adlandırılması, aynı kültürel etkileşimin göstergesidir.

Bu etkileşim ve onun sürekliliği, aynı sözcük örneği üstündeki devamıyla günümüzde de kendini göstermektedir. Kapitalist modernitenin küresel dili olarak İngiliz sözlüğündeki "sex" sözcüğü, Türkçe'ye "cinsellik" olarak çevrilmiştir.

Yani, kapitalist modernite, kendinden önce ne varsa yok ederken, Romeo ve Juliet metnindeki "love" ve Leyla ile Mecnun'daki "aşk", yerlerini, Playboy'un "sex"i ve Türkçe türevlerinin "cinsellik"ine bırakmıştır. İşte bu çeviri, kapitalist modernizmin, insanı insansızlaştırmasının somut bir örneği/belgesi olarak yazının ana konusunu oluşturuyor ve ilerleyen paragraflarda incelenecek.

Kuzey yarı kürenin modern endüstri toplumlarında, insanın cinsel davranışını tanımlamak için "sex" sözcüğünün kullanılmaya başlanması, kapitalizm öncesi toplumsal ahlak geleneklerinin/kurallarının sorgulandığı ve yargılandığı, "cinsel devrim" olarak adlandırılan dönüşüme ve bu dönüşümü kitlesel olarak dillendiren "hippeler-çiçek çocukları-woodstock" adlarıyla anılan kuşağa özgülenen '60'ların ortalarına ve '70'lerin başına denk düşmektedir.

Yani, "cinsel devrim", II. Dünya savaşı sonrasındaki müdahaleci-karma Keynesyen ekonomi politikaları ile varlık kazanan "sosyal devlet/refah devleti" çağının sonunu ve vahşi kapitalizmin restorasyonunu haber veren petro-dolar krizi- küresel stagflasyon yıllarında yaşanmış olmaktadır.

Şu halde, "cinsel devrim" söylemini ve eylemini yaratan kuşakların, endüstri toplumlarının kapitalist bunalımlar içinde oldukları zaman diliminde, ve özellikle krizlerle daralan orta sınıfın gençleri olarak hayat buldukları saptaması, bu yazıya konu dönüşümün öznesi olması bakımından, en başa not edilmelidir.

Bu kuşakların, toplumsal kimliklerini bulma ve kendilerini ifade etme süreçlerinde, özellikle Mc Carthy dönemi kapitalist eğitim-kültür politikalarının doğası gereği içine doğdukları ideolojisizlik-düşünsel rehbersizlik ortamında, düşünsel-felsefi iklim anlamında kuraklığa, hatta yokluğa tutsak oluşları, bu

yoksunlukta, kendiliklerinden ve her bakımdan "anarşi"ye varışları, doğal bir zorunluluk olmuştur. Yani, "cinsel devrim" in ana rahmi olan ekonomik-düşünsel-ahlaki bunalım çağı içinde, yaşamın tüm süreçlerinde olması gerektiğinin savunulduğu gibi, cinsler arası ilişkilerde de "özgürlük" adına öngörülen ve önerilen, kuralsızlıktır.

Sadece insanoğlunun değil, hayvanların bile duygularının penceresi olan gözlerin ve sesin, cinsler arası duygusal iletişimdeki başat yerini, erojen beden bölgelerinin görüntüsüne terk ederek yitirisi, bu açıdan anlamlı bir örnektir. Örneğin, Amerika ve Avrupa'da, '50'lerden '60'lara ve '70'lere giderken, sinematik bir reklam ögesi olarak, Elizabeth Taylor'un menekşe gözlerinin yerini, Brigitte Bardot'un göğüslerinin, ve Elvis Presley'in buğulu sesinin yerini, Beatles üyelerinin yakışıklılığının alışı, bu örnekleme içinde anlam kazanmaktadır. Bu dönüşüm anı, dinleyicilerin çılgık çılgılığa bağırıldığı konserlerle ve başarısının ölçütü, "ilk üç günlük gişe hasılatı" olan sinema filmleriyle sanatsal üretimin anlamını bütünüyle yitirdiği, '80 sonrası "popüler kültür-sanat" çağının habercisi ve başlangıç noktasıdır.

İşte "sex" sözcüğü, bu düşünce-duygu durum bozukluğunun dil bayrağı olarak doğmuştur ve yaşamaktadır; ondan öncesinde, sadece, canlı türünün erkek-dişi (male-female) oluşlarına ilişkin ayrımı belirtmekteydi. Böylece, klasik -hani giyim etiketlerinde karşılaştığımız- anlamıyla "sex" in Türkçe karşılığı, "cinsiyet" olmaktadır; ki erkek-dişi üreme davranışını değil, sadece erkek veya dişi oluşu anlatmaktadır.

Oysa, "sex" sözcüğünün anlamını karşılamak üzere üretilen "cinsellik" uydurmasının, canlının dişilik-erkeklik türünü belirten "cins" sözcüğünün "el-lik" ekleri ile tamamlanmasıyla, İngilizce karşılığı "sex" değil, "sexual -sexuality" olmaktadır; ki, yine, cinsler arası üreme davranışını değil, sadece canlının erkek-dişi olma özelliğini ifade eder; onun da Türkçe karşılığı "cinsellik" değil, "cinsiyet" olmaktadır.

O halde, "cinsellik", anlatmak istediği eylemle doğrudan anlam bağı olmamakla, uydurmadan öte, "ucube" bir sözcüktür.

Hayvanların ve bitkilerin üremelerine "çifleşme" diyen popüler bilim-kültür dili, kullandığı bu sözcükle insan dışı canlıların bile "çift olma hali"ni görürken, kendisinin geldiği yere bir ad koymakta zorlanmaktadır; doğrusu ad koyamamaktadır.

Tam da burada beliren, "love-aşk" ve ""sex-cinsellik" deyimlerinin ayrımındaki temel çizgi, kişisellik-öznellik ile alenilik-genellik arasındaki farktır; yani, ve eski dille "mahremiyet"tir. "Mahremiyet" ise, Arapçaya, yani İslami tutuculuğa çağrışımıyla yeni kuşaklara dayatılan çarpıtılmış, yanlış anlamlandırılmış haliyle "karşı cinsler arası yasaklı alanı" değil, gerçekte, aralarında duygusal birliktelik kurulu ve aşkı paylaşan insanlar arasındaki "özel-özel alan"ı ifade eder.

İşte "sex-cinsellik" dönüşümü, iki kişi arasındaki özel alan olarak "making love-aşk yapmak" sahasının, başkalarının katılımına kapalı duygusal sınırlarını açmış, cinsler arası birlikteliği sadece biyolojik genellemeye konu ederek kamuya ve dış müdahaleye açık bir alan haline getirmiştir. Sonuçta, "sex" çağında, insanlık, özel-kişisel yaşam sahasının en önemli bölümünü kesinlikle yitirmiş olmaktadır. Bu yitim, evrim süreci içinde beliren ve kurumsallaşan "aile"yi de, neden-sonuç ilişkisi bağıntısı yoluyla kapsamaktadır. Cinsel birleşimdeki rollerine göre erkek ve dişi olarak ayrılan bir yığında, "aile" dahil ve başta olmak üzere tüm toplumsal kurumların çöküşü, kaçınılmazdır. Aldatma-gizli ve açık çok eşlilik psikoğunun 20. yüzyıla özgü türeyişi, boşuna değildir.

Mahremiyetini, yani öznelliğini yitirmiş bir bedensel ilişkinin, aşk olmaktan çıkmasıyla, yani sadece geçici-bedensel dürtülerin tatmini arayışı ile sınırlı üreme-yumurtlama dönemi içindeki hayvansal üreme etkinliğine benzerliğiyle, insana özgü-insani değil, "hayvani" olduğunu söylemek, oldukça sert bir yargı olsa da, doğruyu ifade etmektedir. Böylelikle, "aşk-cinsellik" arasındaki sınır, insanla hayvan arasındaki ayrımı da ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, göstermek istediğim, kapitalist-popüler kültür öncesi Türkçe'de, bir bütün olarak aşk ilişkisinin bir parçası, bir işlevi olmaktan soyutlanmış, aşktan bağımsız, kendi başına, salt biyolojik hormonun/ dürtünün tatminini amaçlayan üreme davranışını tanımlayan, karşılayan bir sözcüğün olmadığıdır. Bugün tanımladığını, dildeki kökeni itibarıyla, gerçekte karşılamayan İngilizce "sex"

sözcüğüne, Türkçe’de de hazır bir karşılık bulunamayışı, ve yeni bir sözcüğün üretilmesi zorunluluğu, işte bu nedenledir. Çünkü “aşk” insanla doğrudan bağıyla, tarihsel ve evrensel anlamda köklüdür; ama “sex” değil. “Sex” sözcüğü, insanın gerçekliğine yabancı bu haliyle, insani nedenlerle değil, kapitalist tüketimin bir ögesi ve yöntemi olarak, ekonomik gereksinmelerle var olmuştur; tüm insanlık için yenidir; bununla birlikte, kapitalist tüketim çağının başlarında olan Türkiye halkı gibi toplumlar için daha da yeni ve yabancı olmaktadır.

Nitekim, “sex”i karşılamak üzere, kullanım yaygınlığıyla entelektüel ve günlük konuşmamıza girmiş olsa da, bu durumu ile dilimizin yapısına yabancılığını olanca gülünçlüğü ile korumayı sürdüren “cinsellik” sözcüğünün bulucusu ve ilk kullanıcıları, ‘80’li “dönüşüm-değişim” yıllarının, Kim, Nokta, Aktüel, “Kadınca-Erkekçe” gibi, irili-ufaklı, ve daha onlarca örnekli “erkek-kadın ve cemiyet” dergileridir.

Bu bağlamda, gelecek kuşaklar, Duygu Asenalar’ın ve Ahmet Altanlar’ın, ve benzerlerinin adında “cinsel özgürlüğün bayraktarı ve şövalyelerinin” aslında neyi yazıp çizdiklerini, ve gerçekte kimin bayraktarları ve şövalyeleri olduklarını elbette saptayacaklar ve söyleyeceklerdir; popüler kültüre tapınma ve ondan korkma tavrı, çağıma ve kuşağıma özgü zavallılıklardandır.

Popüler kültür öncesinde, İngilizcedeki “making love” deyiminin Türkçe karşılığı olarak “aşk yapmak” sözü, zamanla, yani kapitalist moderniteye giden yolda ilerlerken, halen azaltarak kullandığımız “sevişmek” sözcüğü ile anlatılır olmuştur.

Eylem bildiren bu sözcükteki, “ş” harfini, Türkçe dilbilgisi derslerinden, “kaynaşma eki” adıyla, ve içinde bulunduğu eylemin birden fazla özne tarafından ve birlikte yapıldığını, yani, eylemdeki karşılıklılığı ve birlikteliği gösteren işlevi ile anımsarız. Böylelikle, “sevişmek” eyleminin konusu “sevmek”, ve öznesi, bu eylemi karşılıklı yapan, yani anlamca “birbirlerini seven” insanlar olmaktadır. Böylece, “sevişmek” deyimini, sözcük mantığı içinde, sevmek eylemini ve seven insanları birlikte barındırmaktadır; ki, söylem ve anlam uyumu ile dilin ve yaratıcısı halkın güzelliklerindendir.

Oysa, insan cinsel davranışını, evrimi tersine çevirerek, kişiler arasındaki sevgi paylaşımını, duygusal ilişkiyi dışsallaştırarak, salt biyolojik bir eylemden ibaret kılan “modern” hali ile Türkçe karşılamak için, kapitalist tüketim toplumlarının günlük konuşma dillerinden, çoğunlukla film- televizyon endüstrisi yoluyla ithal edilen, “yatmak/ yapmak/ becermek/ düzmek” ve benzeri deyimlere, sözcük mantığının içindeki gizli anlam gözetilerek bakıldığında açığa çıkan, kadına veya iki kişiden birine verilen edilgen-işlevsiz-salt nesneden ibaret yer, feodalizmden miras alınan erkek-egemen toplum geleneğinin “modern” sürekliliğini gösterir.

Yanlış anlaşılmasın, Hülya Koçyiğit-Kartal Tibet, ve Filiz Akın-Tarık Akan’lı Yeşilçam salon filmlerinin, salt içli içli bakışmalı, aşkın bedensel kimyasını yadsıyan, -eski dille farazi- gerçek dışı romantizmini, kapitalist popüler kültür sömürüsüne karşı bir karşı seçenek olarak belirliyor ve öneriyor değilim; ancak, kapitalizmin, insanı, kızışma dönemi içindeki herhangi bir hayvan durumuna indirgeyen, bunca on bin yıllık evrimi hiç olmamış, yok sayan, geriye-evrimi somutlaştıran anlayışını görmeye ve göstermeye çalışıyorum.

Yani, modern toplumun cinsel yaşayışı olarak “seks” kültürü içinde kadın, artık “sevişme” olmayan şeyin tarafı ve öznesi değil, erkeğin ilkel üreme dürtüsünün tatminine dönük tek yanlı davranışından ibaret olan bir cinsel eylemin, cansız, duygusuz nesnesi, konusu durumundadır; sevişmemekte ve sevilmemekte, sadece “becerilmektedir”. Nihayet, kadınsız ve erkeksiz, yani insansız, şişme kadınlı, yapay genital organlı, “sex shop” denilen bin bir türlü cinsel tatmin araçlarının ve toplam olarak pornografi pazarının var oluş kaynağı burasıdır; ve burası, insan duygusunun ve bu yol üstünde ilerleyerek, insanın doğrudan kendisini tasfiyesidir.

Sonuçta, kapitalizmin tüketim ekonomisi ve onun üstyapısı popüler kültür içindeki bu yeriyle, cinsler arası üreme ilişkisi, ve onun nesnesi olarak insan bedeni, pazar ekonomisinin piyasa dolaşımında alınır-satılır bir ticari meta-nesne, değeri ve değerinin ölçüsü de, duygu değil, para olmuştur.

Burada, yazının giriş cümlesine dönüyoruz: “sex sells – seks satar”. Yani, kapitalist gelişme ile vardığı noktada, köleliği “evrensel insan hakları bildirgesi” gibi yaldızlı başlıklar altında, ve kağıt üstünde kalan sözde kurallarla yasaklayan “modern toplum” insanlığı, biyolojisi ve psikolojisi ile insan

bedenini-kışılığını, satılık bir meta olarak değiş-tokuşa konu etmeyi sürdürdüğü, Tayvan'daki çocuk seks köleleri, çocuk pornografisi gibi en tiksindirici tezgahlarını sergilediği insan pazarında, rezil ikiyüzlülüğünü, olanca iğrençliğiyle yaşamaya devam etmektedir.

Bu haliyle kapitalizm, insan evrimini geriye döndürme, böylece, insan topluluğunu dilediği gibi yönetip yönlendirebileceği, sınırsızca sömürebileceği "hayvan sürüleri"ne dönüştürme çabasında ve yolundadır. ¹

Bu yazı da, okurları nezdinde, kapitalizme karşı ilk direniş hattını, onun ağır saldırısı altındaki Aşk'ın önüne kurmaya, insanlığın özgürleşmesi kavgasında, ilk önce o barikatın arkasında savaşmaya, ve toplam olarak, Aşk'a dönüş çağrı olmaktadır; doğrusu, feryattır.

Vedat KOÇAL

vedat.kocal@politikadergisi.com

¹ <http://politikadergisi.com/makale/14-subat-yazisi-sevda-ustune-denemeler-i-asksiz-gelecege-agit> [3]

* Bir örnek için bkz: [http://www.milliyet.com.tr/fotogaleri/40822-sizce-bu-ne-reklami-/](http://www.milliyet.com.tr/fotogaleri/40822-sizce-bu-ne-reklami/) [4]

Yorumlar

- [Bilim/Kuramsal](#) [5]
- [Güncel](#) [6]
- [Kültür/Sanat](#) [7]

Kaynak URL (25/04/2024 - 09:24 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/makale/14-subat-yazisi-ii-sevda-ustune-denemeler-ii-seksin-politik-ekonomisine-iliskin-etimolojik-bi>

Bağlantılar:

- [1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/vedat-kocal>
[2] <https://politikadergisi.com/makale/14-subat-yazisi-sevda-ustune-denemeler-i-asksiz-gelecege-agit>
[3] <https://politikadergisi.com/.../makale/14-subat-yazisi-sevda-ustune-denemeler-i-asksiz-gelecege-agit>
[4] [http://www.milliyet.com.tr/fotogaleri/40822-sizce-bu-ne-reklami-/](http://www.milliyet.com.tr/fotogaleri/40822-sizce-bu-ne-reklami/)
[5] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>
[6] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>
[7] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/kultursanat>